

01
2024

letnik XV

brezplačnik Muzeja novejšje zgodovine Celje

in Pokrajinskega muzeja Celje

ISSN 1855-8631

CELJSKE MUZEJSKE NOVICE

Fotohiša Pelikan – nov celjski zaklad kulturne dediščine

Foto: Egon Horvat

Foto: Egon Horvat

Fotohiša Pelikan

Od 25. aprila 2024 dalje vas vabimo na ogled prenovljene hiše na Razlagovi ulici 5 in sprehod skozi stoletje življenja in dela v njej.

>> 2

Foto: Nataša Zmajher

Bernarda Golubić

Bernarda Golubić, dokumentalistka na oddelku za arheologijo Pokrajinskega muzeja Celje, se ukvarja predvsem z gradivom, ki ga pridobimo ob arheoloških izkopavanjih.

>> 5

Foto: Arhiv PMČ

Nova knjiga o Celjskem stropu

V Pokrajinskem muzeju Celje bomo maja izdali knjigo o neprecenljivem Celjskem stropu, evropski mojstrovini, prežeti s skrivnostmi.

>> 3

Dobrodošli v Fotohiši Pelikan

dr. Tonček
Kregar, direktor
Muzeja novejšje
zgodovine Celje

Foto: Miha Vidrih

Uspelo nam je. Slabih šest let potem, ko smo sprejeli doslej največji izziv, kljub covidnemu krču, kljub občutnim podražitvam storitev in materiala, kljub sila omejenim finančnim sredstvom ter vsem preprekam in oviram, ki sodijo zraven, smo prišli do cilja. S tem, ko smo že obstoječo muzejsko enoto (stekleni fotografski atelje) razširili na v celoti prenovljeno Pelikanovo hišo na Razlagovi ulici, se pravi tako na fotografski studio kot družinsko stanovanje ter kletne in podstrešne prostore, bo 25. aprila letos svoja vrata odprla Fotohiša Pelikan. Na ta nov muzejsko-kulturni objekt v skupnem obsegu več kot 600 m² razstavnih in delovnih površin smo lahko v Muzeju novejšje zgodovine, kot seveda v Celju, pa tudi vsej Sloveniji, upravičeno ponosni. Verjamemo, da bo Fotohiša Pelikan obogatila kulturno in turistično ponudbo našega mesta ter našla svoj prostor tudi na zemljevidu skupne evropske dediščine. Fotografija in fotografska dediščina namreč obiskovalce in uporabnike nagovarjata z vsebino, ki je del skupne evropske zavesti ter zgodovinskega in kolektivnega spomina, njen jezik pa ni omejen z nacionalnimi in državnimi mejami. Najbolj pa si seveda želimo, da bi vanjo vstopilo in v njej uživalo čim več someščanov in rojakov, tako sedanjih kot bodočih generacij. Kajti ravno v tem je glavni smisel in namen ohranjanja naše kulturne dediščine in njenega predajanja zanamcem.

K uspešni izvedbi projekta so prispevali številni sponzorji, podporniki in izvajalci. Gotovo pa ne bi bil izveden brez razumevanja in podpore potomcev družine Pelikan, Ministrstva za kulturo RS ter zlasti Mestne občine Celje, njenih strokovnih služb in obeh županov, tako nekdanjega Bojana Šrota kot aktualnega Matije Kovača. Vsem, še posebej pa mojim prizadevnim in predanim sodelavkam in sodelavcem, gre iskrena zahvala.

NOVA GOSTUJOČA RAZSTAVA

KRAPINSKI PRAČLOVEK PRI HERMANU LISJAKU

7. 2. - 31. 8. 2024

m n z c
muzej novejšje zgodovine | celje

Muzej novejšje zgodovine Celje, Prešernova ulica 17, Celje

Stalne razstave: **Živeti v Celju, Otroški muzej Hermanov brlog**

Občasne razstave: **Krapinski pračlovek pri Hermanu Lisjaku** (Otroški muzej, do 31. avgusta 2024), **Metamorfoze: Erna Ferjanič** (Galerija, 8. maj–2. junij 2024), **Muzej človekovih pravic** (Galerija, 6. junij–30. september 2024)

Odprto: torek–petek od 9.00 do 17.00, sobota od 9.00 do 13.00, nedelja in prazniki od 14.00 do 18.00

Fotohiša Pelikan, Razlagova ulica 5, Celje: **Stalna razstava** (Fotohiša), **Lepota je ženskega imena** (Galerija Božena, do 31. avgusta), **Vrnitev Marije Braut** (Galerija Božena, od 12. septembra 2024)

Odprto: po predhodni najavi **Stari pisiker**, Prešernova ulica 20, Celje

Odprto: torek–sobota od 9.00 do 13.00 (po predhodni najavi)

Zaprto: ob ponedeljkih, 1. in 2. januar, velikonočna nedelja, 1. in 2. maj, 1. november, 25. in 31. december

www.muzej-nz-ce.si

Razstavišče **Stara grofija**, Muzejski trg 1, Celje
Stalne razstave: **Kulturnozgodovinska razstava, Od gotike do historicizma po korakih** (prilagojeno za osebe z okvaro vida), **Alma M. Karlin Poti**,

Občasne razstave: **Avgust Friderik Seebacher (1887–1940)**, **Obtežilniki za papir. Sprejeda steklarska dediščina Slovenije, Prevzeto v zaščito. Poskus rekonstrukcije proveniencije predmetov na primeru Zbirke vzhodnoazijskih predmetov PMC.** Razstavišče **Knežji dvorec**, Trg Celjskih knezov 8, Celje

Stalne razstave: **Celeia – mesto pod mestom, Grofje Celjski, Od šivanke do zvezd**

Občasna razstava: **Jupiter – ljubimec**

Odprto: marec–oktober: torek–nedelja od 10.00 do 18.00; zaprto: ob ponedeljkih in praznikih

www.pokmuz-ce.si

CELJSKE MUZEJSKE NOVICE

18. april 2024

ISSN 1855-8631

Izdajatelj: Muzej novejšje zgodovine Celje in Pokrajinski muzej Celje

Odgovorna urednika: dr. Tonček Kregar in Stane Rozman

Glavna urednica: dr. Marija Počivavšek

Uredniški odbor: dr. Tonček Kregar, dr. Marija Počivavšek, Stane Rozman, Nataša Žmaher

Oblikovna zasnova: Metka Vehovar Piano, Inspiro d.o.o.

Računalniški prelom: Počivašek, d.o.o.

Lektoriranje: Špela Kregar

Naklada: 14.000

Tisk: Dikplast, Celje

Časopis Celjske muzejske novice je brezplačnik, ki izhaja dvakrat letno in je namenjen seznanjanju najširše javnosti z delom muzejev.

Krapinski pračlovek pri Hermanu Lisjaku

Otroški muzej Hermanov brlog že vrsto let uspešno sodeluje z Muzeji Hrvaškega Zagorja. Nova občasna razstava ponuja vstop v »pravi« časovni stroj in nam približa življenje krapinskih praljudi v obdobju pleistocena. Na ogled je tudi diorama z najdišča na Hušnjakovem, replike fosilnih ostankov živali in ljudi, kamnita orodja in kar pet navdušujočih hologramskih prikazov. Razstavo spremljajo zanimivi ustvarjalni programi. **J. T.**

Foto: Egon Horvat

Avtor razstave Jurica Sabol z gosti na odprtju nove razstave

Legenda: oOke.s

Ste me hoteli videti strto?

Razstava, ki bo v MnZC na ogled od 6. junija do konca oktobra, je delo dvajsetih avtorjev iz slovenskih in hrvaških kulturnih in izobraževalnih ustanov ter društev. Prikazuje človekove pravice iz Splošne deklaracije o človekovih pravicah, ki so bile v različnih obdobjih 20. stoletja ljudem odvzete oz. kršene. Namenjena je opominjanju, da pravice in svoboščine za dobrobit človeka niso samoumevne. Razstava s praktičnimi izzivi in razmisleki odstira posamezne kršitve in nas opominja na varno in dostojno prihodnost. Zgodbe posameznikov dopolnjujejo video in avdio zapisi ter razstavljeni predmeti. **D. J.**

Foto: Sherpa

Moje mesto: MČ Hudinja in Lava

Mestna občina Celje je razdeljena na 10 mestnih četrti in 9 krajevnih skupnosti. V MnZC hranimo fotografsko gradivo o dogajanju v mestu, o stavbah, ki jih danes več ni, o načrti širitvi mesta in nastajanju novih stanovanjskih sosesk. Letos bomo z razstavo na prostem prebivalcem mestnih četrti Hudinja in Lava predstavili delček fotografske dediščine njihovih naselij, obenem pa jih bomo povabili k sodelovanju pri zbiranju dodatnega gradiva in beleženju zgodb. Cikel razstav Moje mesto bo na določenih lokacijah mestnih četrti in krajevnih skupnosti potekal od aprila (praznik Mestne občine Celje) do maja in bo območje mesta Celje zaokrožil v štirih letih. **D. J.**

Jupiter – ljubimec

V Pokrajinskem muzeju Celje je na ogled občasna arheološka razstava o rimskem vrhovnem božanstvu Jupitru in njegovih ljubzenskih dosežkih. Nastala je v okviru projekta »Materialna kultura in njena interpretacija skozi mite in pripovedi«, v kateri sodelujejo številni slovenski muzeji tako z legendami, vezanimi na svoje kraje, kot z zgodbami oz. miti, ki jih pripovedujejo predmeti v njihovih zbirkah. Že v letošnjem poletju bomo zgodbe prvič združili v obliki večje medmuzejske razstave v Pokrajinskem muzeju Koper, k nam prihaja predvidoma februarja 2025. **M. B., J. K.**

Foto: Nina Sovdat

Razstava Jupiter – ljubimec

Obtežilniki za papir

Razstava, ki smo jo pripravili ob prejemu donacije 174 obtežilnikov, predstavlja predmete, ki imajo dekorativno in uporabno vrednost. V srednjeevropskem in našem prostoru se pojavijo sredi 19. stoletja. Doba steklenih obtežilnikov se po zaprtju glažut nadaljuje v steklarnah Zagorje ob Savi, Hrastnik in kasneje v Rogaški Slatini. Razstavo, ki bo na ogled do konca leta 2024, spremlja katalog, katerega avtorji so donatorja zbirke dr. Bogdan Jurkovšek in dr. Tea Kolar Jurkovšek ter Jože Rataj. Večinski del zbirke ima znan izvor. **J. R.**

Foto: Bogdan Jurkovšek

Obtežilnik s keramično figuro divjega petelina

Nova knjiga o Celjskem stropu

V maju 2024 bo izšla nova knjiga Celjski strop, evropska mojstrovina. Zadnja knjiga o enem najvidnejših monumentalnih slikarskih spomenikov v Sloveniji in o osrednji znamenitosti tako celjskega Pokrajinskega muzeja kot samega mesta Celje je izšla pred več kot 20 leti. Od takrat pa sta se zaradi raziskovanja in proučevanja znanje in razumevanje tega spomenika bistveno obogatila. V publikaciji bodo na enem mestu zbrani izsledki vseh preteklih in najnovejših relevantnih raziskav, prvič bodo objavljeni tudi arhivski in slikarski viri, ki jih do sedaj nismo poznali. **G. K.**

Foto: Arhiv PNC

Detajl s Celjskega stropa

Foto: Revija Tovarš

Ležalnica za TBC bolnike na zadnji strani dvorca, 1949

Novo Celje: Čas bolnišnice (1930–1970)

Novo Celje, dvorec s parkom iz 18. stoletja, predstavlja eno najlepših baročnih arhitektur na Slovenskem. Med njegovimi lastniki so bili grof Gaisruck, pa J. L. Hausmann, oče prve slovenske pesnice Fany Hausmann, in D. Turković baron Kutjevski.

Leta 1930 je dvorec kupila Dravska banovina in ga preuredila v umobolnico – Državno bolnišnico za duševne bolezni. Med drugo svetovno vojno so Nemci dvorec spremenili v lazaret, dotedanje bolnike (357) pa odpeljali v Hartheim pri Linzu, kjer so jih usmrtili, druge (30) pa prestavili v zavod Feldhof pri Gradcu.

Tryonyx sp. – fosilni ostanki želve

Paleontološka zbirka je del muzejskega gradiva že od samega začetka našega muzeja in obsega okoli 450 primerkov fosilnih ostankov rastlin in živali.

Originalne podatke o izvoru posameznih primerkov, ki so bili izgubljeni zaradi uničenja inventarne knjige med bombardiranjem Celja v drugi svetovni vojni, sta v 90. letih prejšnjega stoletja rekonstruirala geologa. Zbirka je nato ostala shranjena v muzejskem depoju do letos, ko smo se odločili, da jo s pomočjo njunih ugotovitev ponovno inventariziramo. Zbirko predstavljamo v digitalni obliki, na naši spletni strani in na družbenih omrežjih, manjši del zbirke pa je na ogled na stalni razstavi Od šivanke do zvezd.

Želva iz rodu *Tryonyx* ki je del naše zbirke fosilov, je bila najverjetneje najdena v krovnih plasteh premoga pri Trbovljah, od koder izvira večina v Sloveniji najdenih primerkov želv. Ohranil se je oklep, na zgornji površini so vidne plošče. Zaradi nepopolne ohranjenosti primerka je bilo mogoče določiti le rodovno pripadnost.

Tragična usoda pacientov iz Novega Celja je bila posledica okupatorjeve politike o »uničenju življenja nevrednega življenja«. Po letu 1945 so kompleks dvorca Novo Celje spremenili v bolnišnico za tuberkulozo. Zdravili so odrasle, kmalu pa so s pomočjo Unicefa postavili še nekaj paviljonov za zdravljenje tuberkuloznih otrok. Leta 1959 je bolnišnica v Novem Celju postala del Splošne bolnišnice Celje. Ker je bila za zdravljenje tuberkuloze potrebna dolga hospitalizacija, so za paciente izvajali tudi različne poklicne tečaje. Zaradi upadanja pojavnosti tuberkuloze so pljučnemu oddelku sčasoma dodali še dermatovenerološki oddelak. Leta 1970 je Splošna bolnišnica Celje ukinila bolnišnično enoto v Novem Celju ter dejavnost pulmologije in internega oddelka prenesla v Topolšico.

Danes je dvorec v lasti občine Žalec in je, čeprav potreben temeljite obnove, občasno namenjen umetniškimi razstavam. Tako bo letos med 27. junijem in 15. oktobrom v njem medinstitucionalna razstava Procesi spominjanja in pozabe, ki bo na eni strani predstavila zgodovino baročnega dvorca, na drugi strani pa vzpostavila dialog med zgodovinsko prezentacijo časa bolnišnice (1930–1970) ter umetniki (Veljko Toman, Bori Zupančič, Matej Čepin, idr.) in njihovim videnjem tega obdobja težke zgodovine.

MARIJA POČIVAVŠEK

Datira v terciar, med okoli 66 in 2,6 milijona let. Primerek, ki ga hranimo v PMC, meri 34 cm v dolžino in 23,2 cm v širino.

NINA SOVDAT

Foto: Nina Sovdat

Želva *Tryonyx* sp. iz zbirke PMC

Akvonovi spomeniki na Rifniku

Že več kot petdeset let je minilo od raziskav velike zgodnjekrščanske cerkve na Rifniku in s tem prvega pojava napisov, posvečenih Akvonu. Vse do danes je Rifnik ostal edino najdišče, kjer je v kamen vklesano ime tega – očitno lokalnega božanstva keltskega ali predkeltskega izvora.

Vsi štirje spomeniki so bili sicer najdeni v drugotni legi – vzdani v stene ali uporabljeni kot stopnice v poznoantični cerkvi, primarno, že v 2. stoletju n. š. pa so zagotovo stali v svetišču ali vsaj na nekem posvečenem mestu nekje na Rifniku; morda med poznoantičnima cerkvijo in cisterno, kjer so še danes vidni zidovi starejšega objekta.

Že iz imena je razvidno, da je bil Akvon povezan z vodo (latin. *aqua* – voda) – verjetno z reko Voglajno ali celo potokom Kozarico na zahodni strani hriba. Darovanje vodnemu božanstvu v tistih časih ni bilo naključno, saj so reke in potoki imeli v preteklosti v življenju ljudi velik pomen. Služili so za transport različnega tovora in prevoz ljudi, predvsem na območjih, kjer

Foto: Viktor Berk

Največji in najlepši spomenik, posvečen Akvonu, fotografiran ob odkritju

so bile slabše cestne povezave. Ravno tako so namakali polja in obdelovalne površine v neposredni bližini, občasno pa so narasle vode tudi ogrožale okoliške prebivalce in njihove pridelke. Z zaobljubo in darovanjem so se posamezniki želeli zahvaliti božanstvu in se zavarovati pred morebitnimi poplavami ter drugimi nesrečami, vezanimi na vodo.

In kdo so bili ljudje, ki so dali postaviti spomenike? Po imenih sodeč je šlo za domačine – romanizirane staroselce keltskega izvora ali osvobodjene sužnje, ki so bivali na podeželju v okolici Celeje.

MAJA BAUSOVAC

Bernarda Golubić

Tudi nekaj »detektivskega« dela je, kar me veseli ...!

Vsaka organizacija mora za uspešno delovanje imeti dobro dokumentirano različno gradivo, ki ga uporablja pri svojem delu. Najsi gre za papirnato dokumentacijo, materialno gradivo ali digitalne podatke, brez katerih v sodobnem svetu več ne gre. Pri tem glede na posamezno organizacijo veljajo določene posebnosti, kot na primer na arheološkem oddelku Pokrajinskega muzeja Celje (PMC). Tam za urejenost dokumentacije skrbi muzejska sodelavka, dokumentalistka Bernarda Golubić, ki se ukvarja predvsem s terenskim gradivom, ki ga pridobimo ob arheoloških raziskavah (izkopavanjih).

Kdaj ste začeli delati v pokrajinskem muzeju?

To so bila leta, ko so podjetja propadala in sem končala na zavodu za zaposlovanje. V PMC sem začela delati leta 2002 v sklopu javnih del. Moje prvo delo je bilo lepljenje mozaičnih kock. V muzeju sem šla skozi vse delovne faze (čiščenje prostorov, pranje in čiščenje predmetov, postavljanje razstav, urejanje dokumentacije in gradiva, terensko delo).

Glede na izobrazbo, ste namreč inženjerska strojništva, bi vas človek pričakoval v kakšnem drugačnem delovnem okolju? Kako ste se znašli v muzeju?

Življenje je vrtljak, nikoli ne veš, kje boš pristal. Delo na arheološkem področju v muzeju je multidisciplinarno. Glede na to, da sem tehnično usmerjena, je to zame veliki plus.

Kaj vas je navdihnilo za dokumentiranje gradiva v muzeju?

Zaradi izgradnje avtocest, obnove Mariborske ceste in Aškerčeve ulice ter s tem povezanih arheoloških izkopavanj je velik priliv arheološkega gradiva zahteval zaposlitev dokumentalista (prej ga v muzeju ni bilo). V muzeju so se odločili, da sem jaz primerna za to delovno mesto. Leta 2005 sem opravila strokovni izpit, na

Foto: Nataša Zmajer

delovnem mestu dokumentalista pa sem od leta 2006. To delo rada opravljam, saj mi je všeč, da so stvari urejene, dosledne ... Kljub temu je za urejenost dokumentacije treba še nekaj iskanja, poizvedovanja, včasih kar »detektivskega« dela, kar me veseli. Vedno se pa vse najde.

Kako poteka dokumentiranje gradiva, kateri so ključni postopki?

Moje delo se začne, ko gradivo z arheoloških raziskav (izkopavanj), se pravi pisni dokumenti in fotografije (opisi najdb, posnetki plasti, izkopne jame ipd.), ter primerki arheoloških najdb (materialno gradivo) prispejo v muzej. To gradivo dokumentiramo, kar pomeni, da je treba narediti digitalne kopije pisnih zabeležk na terenu in fotografij (skeniranje), jih urediti ter poskrbeti za hrambo v mape ipd. Postopek z materialnimi viri (arheološke najdbe) je nekoliko daljši. To gradivo je treba najprej očistiti, oprati, posušiti, prepakirati itn. Kovinsko gradivo gre obvezno skozi faze konserviranja. Gradivo že na terenu dobi ključne oznake, kot so datum najdbe, ime najdišča, kvadrant – lokacija najdbe, vrsta plasti, na kateri globini je primerek najden ipd. Izjemne najdbe se označijo posebej. Vse to je pravzaprav osebna izkaznica arheološke najdbe. Kustos se med urejanjem gradiva odloči, kateri od zbranih predmetov bodo šli v arhiv (depo), kar praktično pomeni, da najdbe shranimo v škatle, in kateri v inventarizacijo. To pomeni, da se jih po pravilih stroke vpiše v inventarno knjigo in vsak predmet dobi svojo inventarno številko. Tudi to je moje delo. Vsak

predmet je ob tem treba tudi fotografirati, potem pa sledi še digitalna inventarizacija.

Kako se potem uporablja dokumentirano gradivo, kako sodelujete s kustosi pri razstavah in drugih projektih?

Dokumentirano gradivo uporabljamo za spletne objave, strokovne članke, razstave, posredovanje strokovnim osebam, ustanovam in študentom. Na zahtevo kustosa se poišče določeno dokumentirano in materialno gradivo, napiše reverz in gradivo pravilno zapakira.

Kako na postopke dokumentiranja vpliva digitalizacija, kakšne spremembe prinaša?

Digitalizacija je nepogrešljiva pri dokumentiranju, poenostavlja in izboljšuje delovne procese ter omogoča kontinuirano dopolnjevanje. V današnjem času je pomembna hitra izmenjava podatkov oziroma informacij in težko si je zamisliti delo brez digitalne tehnologije.

Koliko primerkov najdb in dokumentov ste v vseh teh letih že vnesli v sistem? Koliko arheološkega gradiva je dokumentiranega v Pokrajinskem muzeju Celju?

Vsa terenska in ostala dokumentacija je digitalizirana (skenirana). Digitalno inventariziranega arheološkega gradiva (predmetov) do konca leta 2023 je za 13.100 primerkov, na čakanju na digitalizacijo pa je še približno 29.000 inventariziranih predmetov. **ROBERT GORJANC**

Foto: Urška Todosovska-Šmajdek

Sodelujoči na okrogli mizi

Dunajski model socialnih stanovanj

V sodelovanju z Avstrijskim forumom Ljubljana in Mestno občino Celje smo od 29. februarja do 14. aprila 2024 v prostorih MnZC gostili razstavo *Dunajski model socialnih stanovanj*. Razstavo je odprla veleposlanica republike Avstrije v Sloveniji Elisabeth Ellison-Kramer, zbrane pa je poleg župana Mestne občine Celje Matije Kovača in direktorja MnZC dr. Tončka Kregarja nagovoril soavtor razstave Christian Schantl, vodja oddelka za mednarodno sodelovanje pri podjetju Wiener Wohnen mesta Dunaj.

Uspešen model gradnje socialnih stanovanj na Dunaju ima stoletno tradicijo, ki jo mesto s pridom ohranja in s tem še danes prebivalcem zagotavlja dostopna stanovanja. Približno 60 odstotkov Dunajčanov trenutno živi v občinskih ali s strani mesta subvencioniranih stanovanjih. V novogradnje, prenove in v stanovanjsko podporo ljudem s posebej nizkimi dohodki mesto vsako leto investira več kot 400 milijonov evrov. Visok delež subvencioniranih stanovanj vpliva na zaviranje cen na zasebnem trgu, posebnost modela pa je tudi v tem, da iz naslova prebivališča ni mogoče razbrati, koliko tamkajšnji stanovalec zasluži, kar zagotavlja socialno mešanico v stanovanjskih okrajih.

Ob razstavi je bil pripravljen bogat spremljevalni program. Začeli smo s predavanjem Christiana Schantla in okroglo mizo, ki jo je vodil novinar Luka Hvalc. Na okrogli mizi so sodelovali trenutno glavni odločevalci s področja lokalne in državne stanovanjske politike z ministrom za socialno prihodnost, Simonom Maljvcem. V kinu Union sta se odvili filmski projekciji »Stvari, iz katerih so narejene sanje« ter »27 nadstropij«. Na Mestni občini Celje so pripravili še delavnico o stanovanjski problematiki za mlade v Celju »Pa ki ti žviš?«

URŠKA TODOSOVSKA-ŠMAJDEK

Umetnostna dediščina grofov Celjskih

V februarju se je v Celju odvijalo predavanje dr. Jureta Krajška, *Arheološka dediščina grofov Celjskih*. To je bilo prvo izmed predavanj, ki se bodo v tem letu odvijala v Pokrajinskem muzeju Celje na temo dediščine grofov Celjskih.

Predavanja so del projekta Umetnostna dediščina grofov Celjskih, v katerem aktivno sodelujejo tudi strokovnjaki iz Pokrajinskega muzeja Celje. Raziskovalni projekt Umetnostna dediščina grofov Celjskih, ki ga vodi doc. dr. Mija Oter Gorenčič iz Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU in je financiran s strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, bo omogočil prvo znanstveno predstavitev umetnostne dediščine ene najpomembnejših plemiških rodbin poznega srednjega veka. Grofje Celjski, ki so leta 1436 pridobili celo knežji naziv, so se v zgolj sto letih povzpeli do ene vodilnih in najvplivnejših plemiških dinastij, pa vendarle kljub izjemnemu družbenemu vzponu in vplivu na politično dogajanje v srednji Evropi nji-

hova umetnostna dediščina doslej še nikoli ni bila sistematično obravnavana in predstavljena. Glavna cilja interdisciplinarnega projekta sta izdelava javno dostopne slovensko-angleške znanstvene spletne baze s predstavitvijo najpomembnejših podatkov tako o profani kakor tudi o sakralni umetnostni dediščini grofov Celjskih ter objava nekaj temeljnih študij o izbranih spomenikih, povezanih s Celjskimi. V okviru projekta poleg predavanj in študija arhivskih virov že dve leti potekajo tudi številne terenske raziskave. **JURE KRAJŠEK**

Ostanki gradu Klauzenštajn nad sotočjem Savinje in Save

Pogled od zunaj

Muzej – moje drugo delovno okolje

Moji stiki z Muzejem novejšje zgodovine so »stari« že tri desetletja, kar je precej dolga doba ... Ne le da sem se v tem času dodobra seznanila z njegovo raznoliko muzejsko dejavnostjo in načinom dela, med nami so se spletle tudi tople in dragocene vezi, ki mi veliko pomenijo.

Foto: Egon Horvat

Začelo se je z muzejsko poletno delavnico Jožefov hrib, na kateri sem kot konservatorica za staro mestno jedro Celja pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine seznanjala mlade raziskovalce s stavbno dediščino tega območja. Bolj neposreden delovni stik z muzealci se je spletel pri pripravi njihove razstave o Glavnem trgu leta 1996. V lepem spominu mi je ostal naš entuziazem in timsko delo s skupnim ciljem, da Celjanom prikažemo pomemben del srednjeveškega mestnega jedra.

Nekako v tem času so se pričela tudi konservatorsko-prenovitelna dela in muzejska preobrazba močno načetega znamenitega steklenega fotografskega salona, Lenz-Pelikanovega ateljeja. Ta, v slovenskem prostoru izjemen kulturni spomenik, je danes kar nekakšna identiteta Celja in njegove turistične ponudbe. Muzej je postopoma postal skrbnik celotne fotografske zapuščine mojstra Pelikana, kamor sedaj sodi tudi meščanska stanovanjska hiša na Razlagovi 5, Celjanom znana kot Pelikanova hiša. Ponovno so me povabili k sodelovanju, tokrat v vlogi upokojene zunanje sodelavke. Hiša je doživela celovito prenovo in postaja enovit muzejski fotografsko-stanovanjski kompleks. S kustosinjo Heleno urejava meščansko stanovanje, ki odpira vpogled v bivalno kulturo prve polovice 19. stoletja, ki sta ji dala pečat oba celjska fotografa – Martin Lenz ter Josip Pelikan. Vesela sem, da sem lahko del tega pomembnega dogajanja in da sem na nek način postala tudi del kolektiva že kar mojega muzeja.

BRANKA PRIMC

Pokrajinski
muzej Celje

Muzejski trg 1,
Celje

Trg Celjskih
knezov 8,
Celje

NOVOST! LETNA VSTOPNICA.

Za samo 10 € si lahko v tekočem letu zagotovite neomejeno število obiskov Pokrajinskega muzeja Celje.

Muzej novejši
zgodovine Celje

Prešernova ul. 17,
Celje

OGLEJTE SI
BOGATO
PONUDBO
MUZEJSKE
TRGOVINE

Dobro blago, lepa izdelava,
ljudske cene, Vam v prid!

mnzc
muzej novejši zgodovine celje

Foto: Urška Todoroska Šmajdek

Na Prešernov dan, 8. februarja, je MnZC obiskalo več kot 2.500 obiskovalcev.

Foto: Andraž Purg

MnZC je v sodelovanju Mestne občine Celje in Avstrijskega kulturnega foruma (AKF) gostil odmevno razstavo Dunajski model socialnih stanovanj. Direktor MnZC in župan MOC z avstrijskimi gosti: veleposlanico Republike Avstrije Elisabeth Ellision-Kramer (druga z desne) ter Sonjo Reiser-Weinzettl, direktorico AKF, in Christianom Schantlom, soavtorjem razstave.

Foto: Egoj Horvat

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika smo v Otroškem muzeju Hermanov brlog odprli gostujočo razstavo Krapinski pračlovek pri Hermanu Lisjaku.

Foto: Enea Bronjija Čajšek

Predavanje dr. Jureta Krajska v sklopu projekta Umetnostna dediščina grofov Celjskih.

Foto: Natasa Zmaher

Odprte razstave Obtežniki za papir – direktor PMC Stane Rozman in avtor razstave Jože Rataj z donatorjema zbirke dr. Bogdanom Jurkovškom in dr. Teo Kolar Jurkovšek.

Foto: Urška

Projekcija dokumentarnega filma Maje Weiss in Nataše Konc Lorenzutti Zajeti v izviru – Slovenski otroci Lebensborna v Kinu Union z zgodovinarjem in pionirjem raziskovanja Lebensborna, dr. Georgom Lilienthalom (tretji z desne).

Foto: Enea Bronjija Čajšek

Prešernovanje je v Pokrajinski muzej Celje spet pritegnilo številne obiskovalce.

Foto: Davor Mlinaric

Na otroški ustvarjalnici Celeia Antiqua et Nova so si otroci pogledali tudi razstavo o A. F. Seebacherju.

Nagradno vprašanje:

Koliko primerkov fosilnih ostankov obsega paleontološka zbirka Pokrajinskega muzeja Celje?

Odgovor

Ime in priimek

Naslov

Odgovore pošljite do petka, 10. maja 2024, na naslov Pokrajinski muzej Celje, Trg Celjskih knezov 8, 3000 Celje, s pripisom »Nagradno vprašanje«. Tri izmed pravih odgovorov bomo nagradili z darilom iz naše muzejske trgovine in z dvema brezplačnima vstopnicama. Nagrajenci bodo obveščeni po pošti. Osebnostne podatke nagrajencev bomo uporabili izključno za namen obveščanja o nagradni igri.

Nagrajenci iz prejšnje številke so: **Sonja Hribernik, Darja Ratajc in Silva Strnad, vse iz Celja**. Nagrade vas čakajo v muzejski trgovini Muzeja novejšje zgodovine Celje.